

I.O.C. - M.A.B.

INTERNATIONAAL ONTMOETINGSCENTRUM BASISGROEPEN
MOUVEMENT D'ANIMATION DE BASE

LAZARIJSTRAAT 6 3500 HASSELT

TIET VEUR EEN PAFKE...

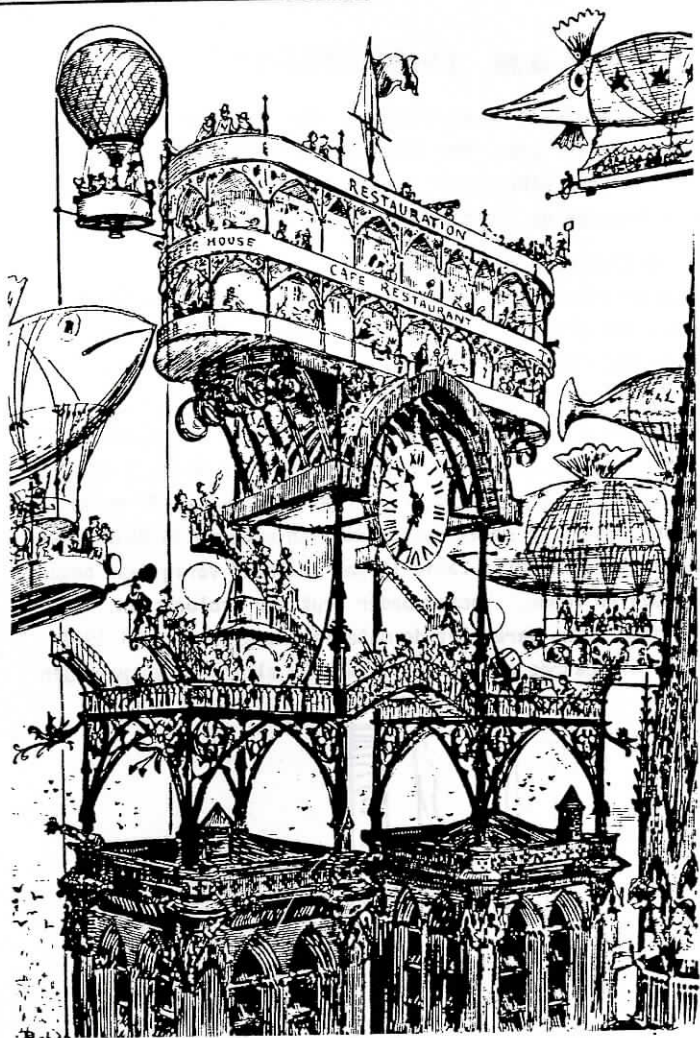
BIJDRAGE AAN HET BASISINKOMENDEBAT.

EEN LEEFBAAR INKOMEN

De laatste jaren is er nogal wat te doen geweest over iets wat men met de term "basisinkomen" omschrijft. Het betekent simpelweg : het recht op een leefbaar inkomen voor elke burger, los van het feit of men werkt of niet. Met andere woorden de loskoppeling van (loon)arbeid en inkomen.

In Vlaanderen werd de discussie indertijd geopend toen de Koning Bouwdewijn Stichting de wedstrijd "Dialoog voor de Toekomst" uitschreef en in 1984 de teksten van de vijf laureaten publiceerde. Hierbij bevond zich een bijdrage van het "Collectif Charles Fourier", een groep academici van de Université Catholique de Louvain (UCL), onder de titel "De Universele Uitkering". Sindsdien is er vanuit verschillende hoeken aan de discussie deelgenomen. In april '85 organiseerde de groep "Arbeid en Milieu" te Antwerpen het kongres "Naar een scheiding van arbeid en inkomen ?" en in september '86 ging in Louvain la Neuve een akademisch onderonsje door onder de naam "International Conference on Basic Income". Vanaf vorig jaar begon het debat pas echt goed te lopen. Vooral onder druk van ekologisten. De Europese groene beweging is al jaren met de materie bezig en in juni 1987 voerde zij in Brussel diepgaande gesprekken : twintig alternatieve partijen

uit vijftien Europese landen onderhielden zich met elkaar over "het gegarandeerd basisinkomen en de toekomst van de sociale zekerheid". De dag nadien zette Agalev een analoge studiedag voor mensen uit de eigen gelederen op touw. Ondertussen ontstond ook binnen Polekar Leuven een werkgroep rond het thema en "Nieuw Links", een linkse fractie in de S.P., wierp zich met grote overtuiging in de polemiek. (Hun eerste pro-standpunt verscheen reeds in 1983 in hun tijdschrift Links !) En dat is geen slechte zaak. Want zoals op de recente studiedag van Stichting Lodewijk De Raet bleek (Brussel, 21-11-87),

moet er voorlopig bij traditioneel links niet veel openheid voor een rechtvaardiger sociale zekerheidssysteem verwacht worden.

In de volgende tekst ga ik in op de minimumvoorwaarden waaraan een basisinkomen gekoppeld aan een herverdeling van de arbeid moet voldoen. Verder zullen een aantal goede redenen worden gegeven om aan te tonen dat een leefbaar basisinkomen wenselijk is. Ik wil alvast verklappen dat "Basisinkomen en arbeidsherverdeling" zoals dat in deze brochure wordt geformuleerd, strategische (tussen)eisen zijn die slechts "in de richting" van een "betere" samenleving gaan. De invoering ervan betekent niet dat alle problemen zullen opgelost zijn.

Wel maakt het potenties los die - veel meer dan nu het geval is - zicht bieden op een betere wereld. Om het sloganachtig te zeggen: met de invoering van het nieuwe voorstel zal niet "de" vrije, gelijke en solidaire samenleving gerealiseerd zijn, maar wel een nieuw maatschappelijk kader dat perspectief biedt op "meer" vrijheid, gelijkheid en solidariteit. Vele "linkse" kritieken zijn in de mate dat zij het geponeerde voorstel als een totaaloplossing beschouwen dan ook onterecht.

Tot slot wil ik uitdrukkelijk stellen dat in de komende bladzijden het niet zal gaan over etische grondslagen voor zo'n recht op inkomen omdat dit de discussie oeverloos zou vertroebelen. Vooral omdat niet duidelijk is welke criteria bij die discussie mogen en kunnen gehanteerd worden. Er bestaat (gelukkig) geen afgelijnde progressieve moraal en daarom vervalt men bij dergelijke polemieken vrij snel tot een demagogisch gebruik van controversiële begrippen en mistige uitspraken over een hypotetische ideale maatschappij. En ook al zou men een sereen en integer moraalfilosofisch diskours in gang zetten, dan nog kan men zich afvragen of dit niet eerder een bagatelliserend dan wel een stimulerend effect heeft voor een ontluikende progressieve beweging. Juist omdat dit diskours niet kan leiden tot éénsluitende antwoorden of duidelijke richtlijnen.

Een basisinkomen van 20.000 fr. en een betaalde werkweek van 20 uren !

A. Het voorstel.

Geef iedereen die ouder is dan 18 jaar een basisinkomen van 20.000 fr. per maand. Zowel zij die loonarbeid verrichten als zij die dat niet doen. Beschouw dit als een individueel recht en leg dit vast in de grondwet. Verdeel de totale arbeid die nodig is om het produktieproces te garanderen onder alle aktieven en betaal daarvoor een bijkomend loon.uit.

VLAANDERENS EKONOMIE LEEFT WEER WAT OP

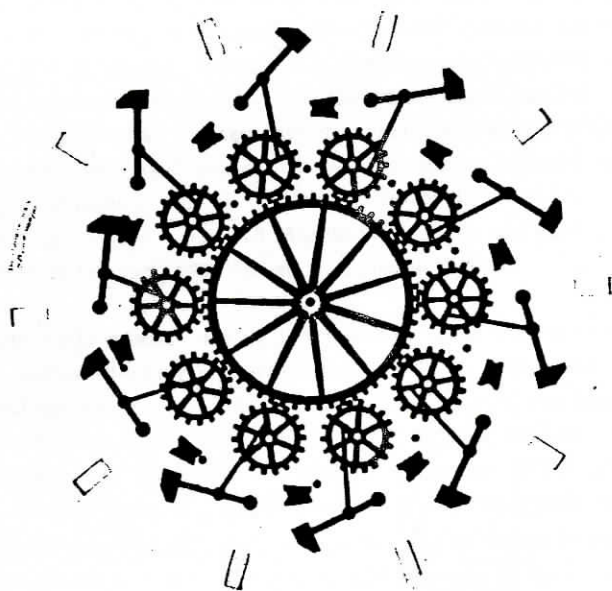
B. Enkele verduidelijkingen.

Zoals gezegd is het basisinkomen een individueel recht voor iedereen. Er is slechts één konditie, namelijk meerderjarig zijn. Voor de kinderlast zullen daarom bijkomende uitkeringen worden voorzien. Trouwens ook voor de mensen die niet aan het arbeidsproces 'kunnen' deelnemen. We denken aan ouderen, gehandikapt, mensen die met de opvoeding van hun kinderen willen bezig zijn, enz... Zij mogen rekenen op een extra-toeslag. Altans voor zo ver zij dat willen. Bijvoorbeeld iemand die ouder is dan 60 jaar kan blijven werken wanneer hij/zij dat wil en zodoende van de toeslag afzien.

De vernoemde 20.000 fr is slechts een richtcijfer. Het basisinkomen moet in elk geval hoog genoeg zijn om behoorlijk te leven. Dus niet alleen om de huishuur, verwarming, voeding en kleding te betalen, maar ook om de deelname aan het politiek-kulturele leven te verzekeren. Misschien is 25.000 fr. per maand een realistischer bedrag? Het is in elk geval een stuk hoger dan het huidige minimumloon. Dit gegarandeerd minimum-inkomen moet automatisch geïndexeerd worden, waarbij men trouwens mag uitgaan van een strakke prijzenpolitiek van overheidswege wat betreft de levensnoodzakelijke goederen en diensten. Er zal bovendien een uitgebreide kollektieve sektor gehandhaafd blijven : onderwijs, gezondheidszorg, kulturele infrastructuur,... en die moet zeer betaalbaar zijn.

Iedereen heeft naast het basisinkomen recht op een inkomen uit loonarbeid. Om dit te garanderen moet de beschikbare arbeid herverdeeld worden. Hier ligt eens te meer een taak voor de overheid. Zij moet de gemiddelde arbeidsduur vaststellen - bijvoorbeeld 20 uren per week - en op basis hiervan de herverdeling doorvoeren. Nochtans willen wij geen pleidooi houden voor een streng gereguleerde arbeidsmarkt. De overheid moet zich beperken tot het vaststellen van een maximum werktijd - bijvoorbeeld 30 uren per week - en de gepresteerde arbeid boven de 20 uren per week financieel oninteressant maken. Zij kan dit door per werksoort maximuminkomens vast te stellen en/of door vanaf een bepaalde hoogte van inkomen uiterst progressieve belastingen te heffen. Het overige kan men gerust overlaten aan de vrije markt. Minimumlonen hoeven in elk geval niet meer worden vastgesteld, omdat men mag verwachten dat door de invoering van een leefbaar basisinkomen de werkbereidheid sterk zal afnemen waardoor de lonen automatisch zullen stijgen. Misschien kan in een overgangsperiode een vastgesteld minimumloon

worden gehandhaafd. Hetzelfde geldt voor de bestaande Sociale Zekerheid. Die zal door het systeem van basisinkomen vervangen worden, maar eventueel kan men een bijkomende sociale verzekering voor het opvangen van inkomensverlies bij afdanking behouden. Alhoewel, ook de privésector kan daarin voorzien.

De sociale zekerheid deugt niet !

Ooit is men zeer trots geweest op het sociale zekerheidsstelsel. Toen met de komst van de crisis het zich voor de eerste keer moest gaan bewijzen, bleek echter één en ander fout te lopen. Het systeem miste net dat wat je ervan mag verhoppen, namelijk sociale zekerheid.

In België wordt terug honger geleden ! Ik weet nog goed hoe in april '84 een dertigtal werkloze jongeren besloten van deze nood een deugd te maken en overgingen tot een hongeractie in de Hasseltse doplokalen. Zij namen het niet dat de toenmalige rooms-blaauwe coalitie "Martens-Gol" met het zogeheten "Spaarplan" ging snoeien in de schamele inkomens van schoolverlaters, werklozen, O.C.M.W.-steuntrekkers, enz... Dus dat men geld ging zoeken bij hen die als eerste slachtoffers van de crisis het zo wie zo al erg te verduren hadden. Sindsdien rolden het "Sint-Annaplan", het "Pinksterplan" en enkele begrotingskonklaven als een pletwals over hun fragiele bestaan.

België telde eind juni 1987 (1) 424.390 uitkeringsgerechtigde volledige werklozen. Dat is het officiële cijfer. In de praktijk zijn er natuurlijk heel wat meer. Zo heb je jongeren die in hun wachttijd zitten, namelijk 13.279. Verder heb je tijdelijk geschorste en andere verplicht ingeschreven werklozen die geen recht op stempelgeld hebben : 12.216; vrij ingeschreven werklozen die geen recht op dop hebben : 12.221; oudere uitkeringsgerechtigde volledige werklozen die niet meer als werkzoekenden beschouwd worden : 65.801; werklozen die deeltijds werk aanvaard hebben om aan de volledige werkloosheid te ontsnappen en die dus op zoek blijven naar een voltijdse baan : 151.373; sommigen van die deeltijdsen die zich nog in hun wachttijd bevinden : 943 en nog een 1780 anderen. Als je van deze labyrint van categorieën een optelsommetje maakt dan kom je uit bij 686.003 mensen. En dan hebben we het nog niet over zij die via een tewerkstellingsprogramma van de overheid in een nepstatuut (BTK, DAC, TWW, GESKO, IDF) terecht gekomen zijn en in feite op zoek blijven naar een vaste baan. Het gaat om 86.647 voltijdse en 23.290 deeltijdse betrekkingen. Ook de 176.725 bruggepensioneerden, de tienduizenden O.C.M.W.-steuntrekkers en de Marokkaanse en Tunesische schoolverlaters die geen dopgeld krijgen moeten in rekening gebracht worden. Feit is dat we op dit ogenblik

(1) Cfr. Courier Hebdomadaire. - Le Chomage en Belgique. CRISP, '1987.

My only guaranteed minimum income these days is the 10p deposit on lemonade bottles!

Mijn enig
gegarandeerd
inkomen
is de 10 pence
die ik krijg
voor lege
limonadeflessen

kunnen zeggen dat meer dan één miljoen Belgen rechtstreeks te maken hebben met sociale onzekerheid.

Het hoogste vervangingsinkomen is 28.054 fr. per maand. Dit voor een gezin met minstens één persoon ten laste. Ben je alleenstaande of samenwonende dan moet je al vlug zien rond te komen met een bedrag dat schommelt tussen de 10.504 en de 18.694 fr. Als schoolverlater mag je je kansen in de maatschappij wagen met 9.568 tot 13.338 fr. per maand en dit nadat je zes maanden wachttijd zonder een noemenswaardig inkomen doorlopen hebt. Als je geen gezinshoofd bent, mag je je trouwens verheugen op een inhouding van 10 % als voorschot op belastingen, die je in veel gevallen nooit hoeft te betalen. Dus een renteloos krediet aan de overheid op de rug van de allerzwaksten en geïnt door hun woordvoerders : de vakbonden. Het is haast een surrealistische droom waaruit niet te ontwaken valt. En hij wordt alsmaar

hallucinerender. Heb je geen recht op dop dan kan je een beroep doen op het O.C.M.W. dat je na een genant inkomensonderzoek eventueel een "bestaansminimum" toekent. Welstellende technokraten hebben bepaald dat het met een beetje goede wil voor een gezin te doen moet zijn met 20.895 fr. per maand en voor een alleenstaande met 15.671 fr. Niet E.E.G.-inwoners schijnen rond te komen zonder één enkele frank... een mediterane gewoonte naar men zegt... Andere door de overheid geviseerde bevolkingsgroepen zijn de gepensioneerden, de gehandicapten en de studenten. Zeker de gehandicapten moesten het de laatste jaren zwaar ontgelden. Alles te samen kan je besluiten dat in Vlaanderen om en bij één vierde van de gezinnen in een bestaansonzekere situatie zit.

"Geld maakt niet gelukkig" zegt men dan. Maar daar tegenover staat dat het wel helpt. De invoering van een basisinkomen betekent in die zin een structurele oplossing. Dit basisinkomen wordt immers zonder enige voorwaarde uitgekeerd aan elke individuele burger en staat daarmee garant voor een totale uitbanning van de armoede.

Loonarbeid faalt steeds meer als inkomensverdelers.

Sinds het midden van de jaren zeventig is de werkloosheid enorm toegenomen. Aanvankelijk wijdde men dat aan de economische crisis en men ging er van uit dat het een tijdelijk fenomeen was. Inmiddels zijn we haast vijftien jaar later en de werkloosheid is groter dan ooit. Ondanks allerhande truuks om de cijfers laag te houden moet de overheid het bestaan van om en bij een half miljoen mensen zonder baan toegeven. En de toekomst ziet er niet minder somber uit. De Koning Bouwdewijn Stichting schreef vorig jaar dat tegen het einde van dit millenium het aantal werklozen waarschijnlijk zal zijn verdubbeld. Deels door verdere produktiviteitsstijgingen en vooral ook door de toeneming van het aantal vrouwen op de arbeidsmarkt. Een demografische evolutie naar meer bejaarden zal - wat men ook moge beweren - het arbeidsaanbod niet doen dalen.

De Belgische ondernemers en de overheid zijn zich daarvan zeer bewust, zoals o.a. bleek in april 1984 tijdens een kolloqium in het Cultureel Centrum van Hasselt in het kader van Flanders' Technology. Hier bleek echter ook dat zij er niet van wakker zullen liggen : werkloosheid moet beschouwd worden als een permanent gegeven dat voor hen overigens eerder voor- dan nadelen inhoudt. Niet iedereen ging met die zienswijze akkoord. Een twintigtal werklozen, gehuld in vuilniszakken, vergastten het eksklusieve gezelschap met een bezetting van het spreekgestoelte en op een spandoek droegen zij de slogan "Afval van Flanders' Technology" mee. Kennelijk wilden zij duidelijk maken dat werkloosheid een gevolg is van automatisaties en rationalisering en dat dit geen goede zaak is voor grote groepen mensen omdat het voor hen een blijvend inkomensverlies betekent. Zij eisten een gegarandeerd inkomen voor iedereen, ook voor hen die geen loonarbeid verrichten. "Laat de machines voor ons werken, en laat ons gezamenlijk van de vruchten genieten." Het recht om een behoorlijk leven te leiden mag met andere woorden niet meer verbonden worden met de plicht tot loonarbeid omdat die plicht door velen niet "mag" en "kan" vervuld worden.

In de huidige samenleving bestaat er een tendens naar dualisering in enerzijds blanke, mannelijke, hooggeschoolde, voltijdse, dik betaalde werknemers en anderzijds vreemde en/of vrouwelijke,

laaggeschoolde, arme werklozen. In feite kan je nog spreken van een derde alsmar toenemende tussengroep : de al of niet deeltijdse, slecht betaalde, fleksibele (interim)arbeider(ster)s, de thuis- en zwartwerk(st)ers, de mensen in BTK, DAC, TWW of GESKO statuut, enz... Kortom de "betere" werklozen die er in slagen om tegen een laag loon toch nog aan de bak te komen. Het is duidelijk dat deze segmentering van de arbeidsmarkt leidt naar een permanente verarming van een grote minderheid van de bevolking, en dit ten gunste van een kleine meerderheid van konsumerende, volgzaam mensen die "er mogen bij horen" en daarvoor de ondernemerswereld gemakshalve zullen bedanken met een (volkskapitalistische) parlementaire meerderheid.

WIE DE MACHINES HEEFT IS DE BAAS

Ook zonder het argument van de schaarser wordende loonarbeid getuigt het aktuele "loon naar werken" van een bedenkelijke ingesteldheid. In België ontvangt amper de helft van de mensen boven de achttien jaar een inkomen uit loonarbeid (51 %). Al de anderen - de gepensioneerden, de bruggepensioneerden, de invalieden, de weduwen, de studenten, de werklozen, de O.C.M.W.-steuntrekkers, de thuiswerkende gezinspartners - zijn ofwel afhankelijk van karige vervangingsinkomens, ofwel rechtstreeks afhankelijk van andere individuen (of een combinatie van beiden). De ondernemers en vermogenbezitters laat ik hier buiten beschouwing. Hoe je het ook bekijkt, het merendeel van deze niet-loonarbeiders zijn even goed actief en zij dragen daardoor evenzeer en dikwijls zelfs meer bij tot het maatschappelijk welzijn. De grote oneerlijkheid is dat hun arbeid niet naar waarde wordt geschat en in tegenstelling tot de loonarbeid niet behoorlijk wordt vergoed. Erger nog, zij zijn vaak financieel afhankelijk van diezelfde loonarbeiders.

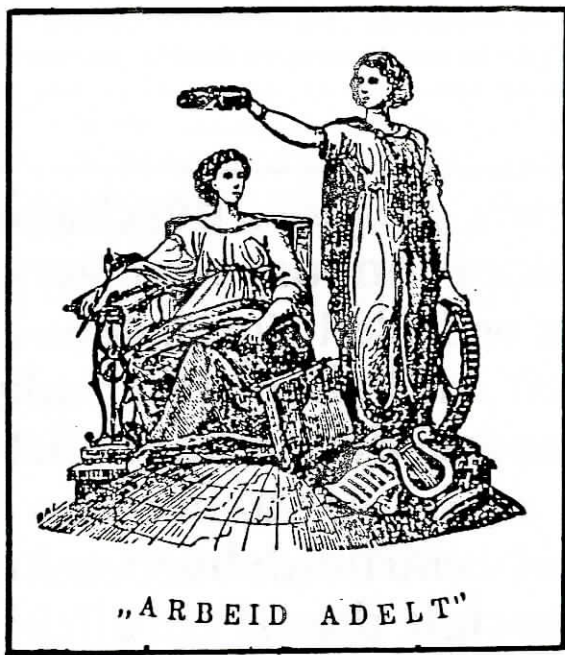
De feitelijke loskoppeling van (loon)arbeid en inkomen die zich in de hedendaagse samenleving steeds sterker opdringt en van de verworpenheid van een groot deel van de bevolking een structureel feit maakt, zal met de invoering van een basisinkomen uiteraard niet stopgezet worden. Een basisinkomen zorgt er wel voor dat dit proces op een menswaardige manier verloopt, want het betekent een vast inkomen voor iedereen waardoor mensen veel minder slachtoffer van economische chaos en uitbuiting worden. In samenhang met de gestelde arbeidsherverdeling mag men zelfs hopen op een volledige tewerkstelling, zij het door middel van deeltijdse banen. Samengevat kan men zeggen dat een basisinkomen gekoppeld aan herverdeling van de loonarbeid leidt naar een betere verdeling van de inkomens en naar een nivellering ten voordele van de lagere inkomenscategorieën.

Doorbreek de kapitalistische arbeidsmoraal !

Niets in onze samenleving is zo erg dan geen job hebben. Daar hangt je status van af, je inkomen, je vrienden, je eigenwaardegevoel, je alles. Zonder een baan ben je niets, niemand, een profiteur. Deze manier van denken zit zeer diep in de mensen van onze tijd verankerd. Nochtans is het niet altijd zo geweest. Vroeger zaten de mensen liever gezellig thuis of op het veld en werkten net zo lang tot zij genoeg hadden om te leven. Het kapitalistisch productieproces dat in de loop van de 19de eeuw tot ontwikkeling kwam had echter nood aan een immens grote hoeveelheid arbeidskracht. Daarom moesten de mensen overtuigd worden van de voordelen van de loonarbeid in de fabrieken. Maar die voordelen waren er natuurlijk niet. Het was vuil afmattend werk, ver van de familiale sfeer en het duurde zo lang. Mensen werden daarom verplicht te gaan werken, desnoods met geweld. Vandaag, een anderhalve eeuw later, zijn wij zo aan de arbeidsplicht gewend geraakt dat niemand zich nog vragen stelt. Wij zijn die plicht trouwens een recht gaan noemen en zijn er zelfs voor gaan betogen. Denk maar aan de Jongerenmarsen voor Werk.

In onze *christelijke* beschaving
maakte de **noodzaak tot werken**
eerst onderdeel uit van de *paradijs*
vloek • de **kalvinisten** maakten
er een **deugd** van • de **kapitalisten**
een *zegen* • de **vakbonden** een
recht • het **arbeidsbureau** een **kans**
de **sociale dienst** een **plicht** ☹

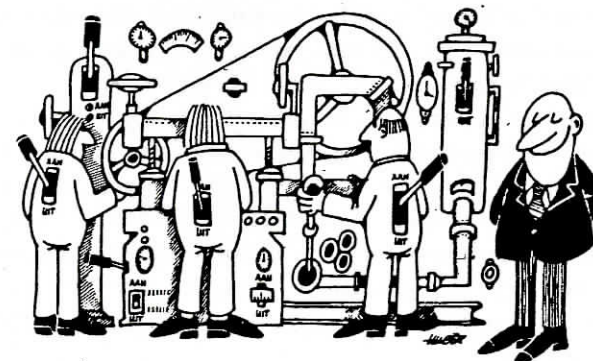
Toch is werken niet leuk. Toen de mijnwerkers vorig jaar na een zes weken lange staking de pikhouweel er bij neerlegden en de sluiting van de oostelijke putten aanvaardden, was iedereen erg verwonderd dat meer dan 10.000 kompels hun ontslag tekenden. Hoe kon dit gebeuren na zo een verbeterde staking ?! Temeer omdat de koolputters de keuze hadden om in de westelijke zetels te blijven werken. Wel, werken in de ondergrond is niet leuk. Maar omdat het werkloosheidscijfer in de provincie vrij hoog is en de mijnwerker net zoals iedereen een inkomen nodig heeft om zijn familie te onderhouden, was hij **wel** verplicht om in de grond te kruipen en het gevaarlijke ongezonde werk te verrichten. Om het cru te stellen : " om honger lijden te voorkomen was hij bereid een stoflong te riskeren". Tragischer nog, naar aanleiding van de mijnsluiting konden wij meemaken dat hij ging vechten om al die slavenarbeid te "mogen" doen, en dit bij gebrek aan een alternatief ! Deze situatie illustreert heel goed dat loonarbeid nooit een recht is waar je vrij kan voor kiezen, maar een levensnoodzakelijke plicht ! Pas toen manager Gheyselincx relatief 'rijkelijke' begeleidingsmaatregelen

in het vooruitzicht stelde - o.a. 800.000 fr. + behoud van het mijnwerkersstatuut - en bovendien zinspeelde op een nog strenger arbeidsregime in de westelijke zetels zouden de mijnwerkers zich bij de sluiting neerleggen. Waht op dat ogenblik werd de illusie gewekt als zou men een inkomen kunnen verwerven buiten de mijn, wat nog bevestigd werd door de rekonversiebeloften. Voor de 10.000 koolputters bevatten deze controversiële vooruitzichten blijkbaar genoeg garanties om eindelijk de levensgevaarlijke put voor eeuwig vaarwel te zeggen.

Men zal hiertegen opwerpen dat het mijnwerkersvak geen goed voorbeeld is omdat de meeste jobs in onze maatschappij niet zo zwaar en gevaarlijk zijn. Dat klopt natuurlijk, maar ik nodig iedereen uit om tussen vijf en zes uur 's avonds de trein Brussel-Leuven te nemen. Je zal dan een massa pendelende bedienden tegen het lijf lopen, en ik wil je alvast verklappen dat ook zij geen toonbeeld zullen zijn van vrolijke, vriendelijke burgers die vol arbeidsvreugde naar huis terugkeren.

De kapitalistische arbeidsmoraal zorgt er voor dat de mensen deze 'tegennatuurlijke' handelingen blijven doen, dat de mensen zich bij hun slaafse arbeid en uitbuiting neerleggen. Want dat is het in feite toch ? Mensen zijn blij dat ze monotone, vernederende, onkreatieve, onderbetaalde loonarbeid mogen doen, en dit ver van huis, samen met andere mensen waar je niet voor gekozen hebt, in een hyperhiërarchische structuur. Zeker in tijden van hoge werkloosheid, wanneer de loonarbeid schaars is, verschuift de vraag naar de kwaliteit van het werk naar de achtergrond. Het patronaat wrijft zich daarbij verkneukelend in de handen. De arbeidsmoraal is zo allesomvattend en diepgaand dat

zij verzekerd kan zijn van gehoorzame, goedkope arbeidskrachten, waardoor produktie en konsumptie veilig staan, de winsten gemaximaliseerd worden en de economische groei blijvend kan gegarandeerd worden.

De arbeidsetiek werkt ook zeer disciplinerend voor niet-werkenden. Iemand die werkloos is wordt algemeen beschouwd als iemand die faalt in het leven en de meeste werklozen vinden dat ook van zichzelf, met alle psychische gevolgen van dien. De overheid zorgt er trouwens voor dat je dit schuldcomplex niet van je af kan zetten. Zij treft allerlei maatregelen die een konstante disciplinerende werkdruk tot doel hebben. Denk maar aan de dagelijkse stempelkontrole, de sollicitatieplicht, de laagte van de uitkering, de schorsingen, de jobklubs, de reclame op TV, enz... Verder ook de beroepsgerichte basisedukatieprogramma's, de schakelopleidingen, beroepsopleidingen, middenstandsscholing, onderwijs voor sociale promotie, enz..... Heel de mythe dat de werkloosheid door individuele herscholing kan worden opgelost heeft vooral het leggen van de schuld bij de individuele werklozen op het oog, die op de koop toe stigmatiserend 'werkzoekenden' worden genoemd. Want aan het half miljoen officieel geregistreerde doppers is maandelijks slechts een 8.000-tal banen te begeven, wat niet eens voldoende is om de permanente toeloop van nieuwe werklozen op te vangen. M.a.w., een toename van 'gekwalficeerde' arbeidskrachten verhoogt het aantal vakante banen niet en betekent dus ook niet de oplossing van de werkloosheid. Het verhoogt enkel de konkurentie tussen de potentiële werknemers en verder hun werkbereidheid, iets wat de ondernemingen kennelijk maar al te graag zien gebeuren. De kosten van die scholingen betekenen overigens een aardige financiële tegemoetkoming vanwege de staat voor diezelfde ondernemingen. (Weet je dat meer dan 50 % van de deelnemers van de RVA-beroepsopleiding van Hasselt in 1986 reeds in een bedrijf tewerkgesteld was ?!) Het gaat dus niet zo zeer om de werkloosheid tegen te gaan, maar wel om de ondernemingen van goede en goedkope **werkkrachten** te voorzien. De R.V.A. zal er natuurlijk zorg voor dragen dat de enkele 'betere' werklozen die een bijscholing 'mogen' volgen, vlug een job 'vinden'. Dat is slechts een kwestie van vakante betrekkingen voor hen te reserveren. Zodoende is de keten rond en wordt de illusie van de individuele verantwoordelijkheid - wie wil die kan - in stand gehouden zonder er ook maar iets van structurele aard gedaan wordt aan de teruglopende vraag naar arbeid,

wat uiteraard de eerste reden van de hoge werkloosheid is.

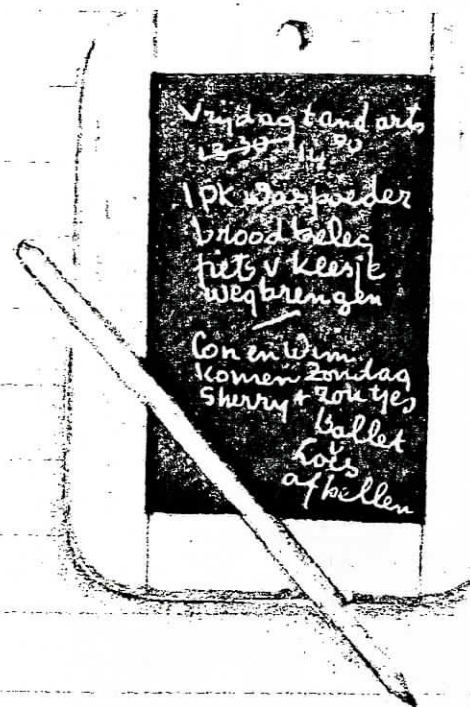
Het is bovendien erg bedroevend te moeten vaststellen dat werklozenateliers en 'alternatieve' organisaties het hunne aan de verbreiding van deze verdrukkende mythe bijdragen. Het gaat dan van sleutelen aan de arbeidsattitude tot sollicitatietrainingen en werkervaringsprojekten, zonder ook maar ergens de bedenkelijke kwaliteit van de schaarse arbeid in vraag te stellen. Vooral met betrekking tot de overgrote meerderheid van kansarme, laaggeschoolde werklozen is deze mythevorming frappant. Onder het mom van de versterking van hun "sociale weerbaarheid" worden zij omgevormd tot makke "loonslaven" die - gezien hun lage vormingsgraad - vrijwel nooit een "loon" zullen te zien krijgen, maar er wel een "slaafs" en aangepast gedrag aan overhouden. Het enige zicht op werk, en dan nog enkel voor de 'besten' onder hen, is interimarbeid die zich "ganz unten" aan de maatschappij situeert en af en toe kunnen zij ingaan op een uiterst kortstondige piekvraag naar specifieke beroepen. Bijscholingen kunnen aan hun kansarmoede

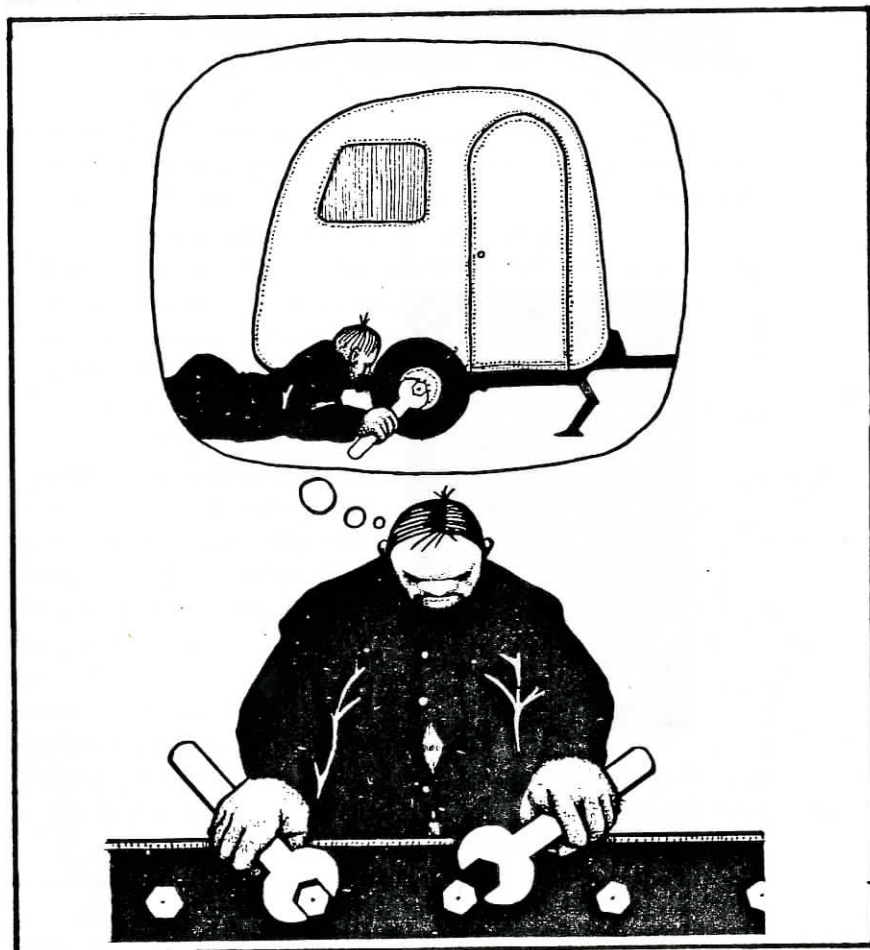
in ieder geval zeer weinig verhelpen. Jij maakt van een "manoeuver" nog steeds geen ingenieur! Waarom dan nog specifieke arbeidsgerichte vormingsprogramma's voor deze mensen opzetten en geen vorming die gericht is op zinvolle 'kreatieve' vrijetijdsbesteding? Waarom de voor velen onbereikbare loonarbeid nog zo centraal stellen en niet beter de mensen met rust laten met vervelende en frustrerende disciplineringsprogramma's? Waarom niet pleiten en opkomen voor een basisinkomen en arbeidsherverdeling en breken met de bestaande arbeidsmoraal?

De invoering van een "leefbaar" basisinkomen gekoppeld aan een herverdeling van de loonarbeid zal ontegensprekelijk tot gevolg hebben dat loonarbeid in het leven van de mens minder belangrijk wordt. Zij wordt dan een recht waar je al of niet gebruik kan van maken en is zeker geen plicht meer. De kwaliteit van de loonarbeid zal er op vooruit gaan want met de invoering van een basisinkomen zal de werkbereidheid sterk teruglopen. De jobs zullen dus aantrekkelijker en veiliger moeten worden. In die zin kan je spreken van een heuse vervanging van de kapitalistische arbeidsmoraal door een arbeidsetiek op mensenmaat. Kreativiteit en individuele ontwikkeling zullen terug belangrijk worden en ook andere vormen van arbeid zullen herwaardering vinden. Ik denk dan in de eerste plaats aan wat I. Illich schaduarbeid noemt en waarmee de arbeid die nodig is om de loonarbeid te reproducen wordt bedoeld, of anders gezegd: de arbeid die nodig is om goederen en diensten klaar te maken voor consumptie. Bijvoorbeeld het merendeel van de taken die de vrouw in een traditioneel gezin vervult: winkelen, koken, wassen, poetsen,... Het is namelijk zo dat deze reproductieve bezigheden vaak meer en intensere werkuren omvatten dan bij betaalde arbeid het geval is. Niettemin wordt in onze westerse samenleving er zeer neerbuigend over gepraat. Met de invoering van een basisinkomen en de herverdeling van de loonarbeid zal deze schaduarbeid een eigen identiteit verwerven. Gedeeltelijk omdat dan niet uitsluitend loonarbeid financieel vergoed wordt en verder omdat de min of meer gelijke spreiding van veelvuldige vrije tijd over alle volwassen gezinsleden, een spontane verdeling van de schaduarbeid mogelijk wordt. Vervolgens ook omdat verschillende facetten van die arbeid dikwijls kreatiever en menselijker zijn dan bijvoorbeeld monotoon werk aan een hoog ritme in de fabriek.

Ivan Illich Schaduw Arbeid

Ook de "eigenarbeid" zal aan belang winnen. Bedoeld wordt : activiteiten die zich essentieel in de informele sektor en buiten de traditionele productie- en consumptiemaatschappij situeren. Dat kan gaan van vrijwilligerswerk tot vriendendiensten, tuinieren, brood bakken, verzet tegen de winstekonomie, enz... In de meeste gevallen betreft het inhoudelijk veel interessanter werk dan de traditionele loonarbeid. Bovendien is er ruimte om te eksperimenteren met kleinschalige niet-hiërarchische werkstructuren en zelfbeheer en het wordt mogelijk om ekologisch verantwoorde produkten en diensten te leveren waarvan binnen de officiële winstekonomie geen sprake kan zijn. Het verhandelen van wereldwinkelprodukten kan bijvoorbeeld 'onrendabel'

zijn in de normale ekonomische sfeer, maar zij wordt dat plots wel als je daar geen loon hoeft uit te halen. Zo ook kan een drukkers-kollektief een stuk onder de marktprijs affiches en pamfletten voor aktiegroepen leveren en kan je voor een kleine vergoeding of gratis bij je buurman enkele klusjes opknappen. Deze manier van ekonomie bedrijven heeft uiteraard weinig gemeen met de huidige kapitalistische manier van doen, waar winst en groei als oude goden worden aanbeden. Overheid en bedrijfswereid stellen dan ook alles in het werk om de ontwikkeling van deze sektor tegen te gaan. Met ondermeer het argument van fraude en konkurentievervalsing worden allerhande kontrôleorganismen opgericht en straffen ingesteld : verbod op zwart werk waardoor vriendendiensten in het hoekje van de kriminaliteit worden gedrongen, de stempelkontrôle en arbeidskaart om 'zwart' werk te bemoeilijken, het promoten van gemeentelijke werkgelegenheidsagentschappen, het oprichten van vrijwilligerscentrales, de professionalisering van het vrijwilligerswerk en het uitvaardigen van BTK en DAC-projekten die autonoom vrijwilligerswerk vervangen, het terugdringen van het aantal gewetensbezwaarden en het aan banden leggen van hun bezigheden, enz...

Het systeem van basisinkomen daarentegen betekent een structurele financiële onderbouw van waaruit die informele ekonomie kan worden gestimuleerd. Zij maakt het "autonoom vrijwilligerswerk" universeel, waardoor men op slag alle kanten uit kan met betrekking tot een produktie van goederen en diensten die op 'echte' behoeften gericht is en zich buiten de officiële winstgerichte geldekonomie situeert. Ook binnen het 'normale' cirkuit schept basisinkomen positieve verwachtingen. Ik denk dan aan de kleine middenstandszaken die in de oprichtingsfase vaak met verlies werken en failleren wegens gebrek aan goedkope kredieten. Het basisinkomen garandeert de beginnende middenstander een leefbaar inkomen los van zijn zaak, waardoor hij/zij meer financiële ruimte krijgt. Anderzijds moet men zich hoeden voor koppelbaaspraktijken en andere uitbuitingssystemen. De overheid moet er op toe zien dat in het 'zwarte' cirkuit geen arbeid vóór ondernemers en werkgevers kan plaats vinden.

Men kan zich afvragen of de afschaffing van de kapitalistische arbeidsmoraal niet tot gevolg zal hebben dat niemand nog wil werken, waardoor zelfs de voorziening van de meest urgente diensten en goederen in het gedrang komt. Deze vraag is voor een stuk terecht. Maar je mag niet vergeten dat een andere arbeidsmoraal zich zal installeren. Een moraal die zoals gezegd te maken heeft met creativiteit en zinvol werk. Er zal dus vrijwillig graag en veel gewerkt worden, altans voor zover de loonarbeid leuker en/of beter betaald wordt. Dit laatste geldt zeker voor oninteressant, vuil en gevaarlijk werk en het zal de bedrijfswereld aansporen om onmenselijke arbeid in versneld tempo te automatiseren. In extreme situaties kan men natuurlijk gaan pleiten voor de invoering van een vorm van "sociale dienstplicht". Dus de individuele verplichting om minimum een aantal uren per week te werken. Maar ik denk dat het op dit ogenblik weinig zin heeft om daar diep op in te gaan. Laat eerst de vrije markt haar spel spelen. Bijsturen kan nog altijd. Trouwens een stelsel van extra-beloningen (eventueel van overheidswege) lijkt mij veel humaner dan de individuele personen te onderwerpen aan dwangmiddelen.

LE DROIT A LA PARESSE

Je voudrais rendre grâce à celui qui peut-être
A été mon premier et mon unique maître
Un philosophe mort voici quelques décades
Mort de son propre choix ni trop vieux ni malade
Il n'était pas de ceux qui entre dans l'histoire
Nous sommes peu nombreux à servir sa mémoire
Il ne se posait pas en saint ou en prophète
Mais cherchait avant nous le bonheur et la fête
Il rêvait d'une vie que l'on prend par la taille
Sans avoir à la gagner comme une bataille
Nous disait que la terre était pleine de fruits
Et de pain et d'amour et que c'était gratuit
Il parlait de ne plus jamais plier l'échine
Ni de se prosterner devant une machine
Il souhaitait pour les générations futures
De ne souffrir jamais d'aucune courbature
Sans vouloir enseigner sa parole était claire
En cela peut-être elle est révolutionnaire
Je voudrais rendre grâce à ce maître en sagesse
Qui ne nous arrivait ni d'Orient ni de Grèce
Je voudrais rendre grâce à ce maître en sagesse
Qui ne demandait que le droit à la paresse

Georges Moustaki

Meer individuele autonomie.

Eén van de rechtstreekse gevolgen van de invoering van het basisinkomen samen met een herverdeling van de arbeid is een verhoging van de individuele vrijheid. Zoals gezegd gaat het hier om een *onkonditioneel* basisinkomen dat aan iedereen *individueel* wordt toegekend. Dit betekent dat het eindelijk gedaan zal zijn met de RVA-kontroles. Eindelijk zal het afgelopen zijn met het dagelijkse doppen, met de schorsingen, met de sollicitatieplicht, met de variërende hoogte van uitkering al naar gelang de vroeger gepresteerde loonarbeid, met de diskriminatie van Magreb-jongeren en van jongeren in het algemeen, enz... Bovendien zal de mens niet meer verplicht zijn om om den brode te gaan werken. Basisinkomen staat voor financiële onafhankelijkheid en meer vrije tijd en dit resulteert ontegensprekelijk in een grotere vrijheid om het eigen leven zelf te bepalen.

Een bijkomend voordeel is dat ook komaf gemaakt wordt met het gezinsgericht denken en handelen waarmee het overheidsbeleid van oudsher diep doordrongen is. Vandaag de dag kan je je moeilijk van de indruk ontdoen dat men terug wil naar een situatie waar de man uitwerken gaat en de vrouw het huishouden doet. Het gezin moet dan terugvallen op één (mannen)inkomen uit loonarbeid en een bijkomend inkomen van 10.504 fr., voor zover het inkomen uit loonarbeid niet hoger is dan 600.000 fr. op jaarbasis, want in dat geval verdwijnt de *haardvergoeding* helemaal. Jongeren zijn verplicht een *wachttijd zonder uitkering* te doorlopen en krijgen nadien een povere wachtvergoeding van 9.568 fr. Hierdoor komen zij gedwongen ten laste van het gezin, want je moet toegeven dat de 10.218 fr. die je als alleenstaande krijgt niet onmiddellijk een duwtje in de rug is als je op eigen benen wil staan. Je kan je natuurlijk afvragen of dit alles te wijten is aan een specifiek gezinsgericht beleid, dan wel het gevolg van de globale besparingsjiver van de regering. Waarschijnlijk gaan beiden hand in hand. In ieder geval fungeert het gezin steeds meer als vangnet voor sociale onzekerheid en hiermee gelijklopend kan je zeggen dat individuele vrijheden in stijgende mate als luxe voor welstellenden moeten worden beschouwd. Basisinkomen daarentegen beklemtoont de vrijheid van ieder individu en staat daarmee pal tegenover het traditionel gezinsdenken. Het maakt de mensen minder afhankelijk van elkaar en biedt daardoor hoopgevende

Pieter Breughel, het land van kokanje.

In Kokanje leven wij
zonder zorg en tobberij,
met driemaal daags een rijke dis
en wijn die van de goden is.
Ik zweer het met een dure eed
dat ik geen land zo heerlijk weet,
geen land waar aardse lalenis
zo rijk en overvloedig is.

Al om ons heen is zoete pracht
de zon beklijft hier dag en nacht.
Er is geen tweedracht en geen strijd
en 't leven duurt een eeuwigheid.
Zonder gram en jaloezij
smullen en genieten wij
van 't land van vreugd' en gulle lach,
zalig wie daar binnen mag!

WIE NIET WERKT, ZAL TOCH ETEN

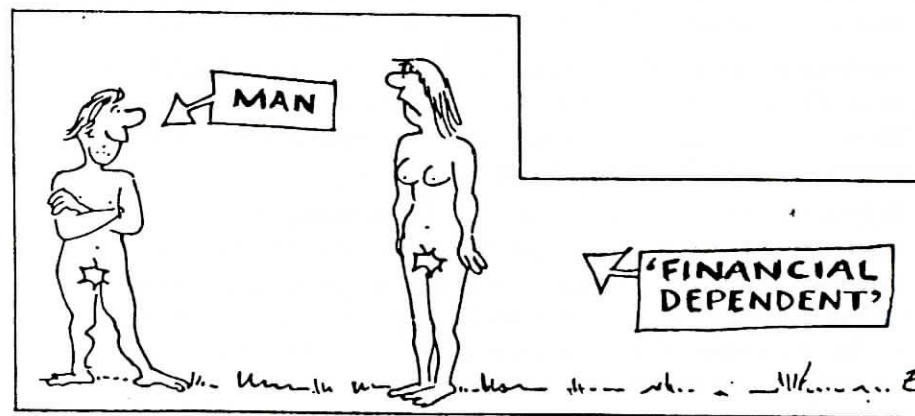
vooruitzichten naar een verdere groei van andere samenlevingsvormen zoals eenoudergezinnen, het wonen in gemeenschapshuizen of als alleenstaande ...

Vooraf vrouwen mogen hopen op betere tijden, wat sommige (karrière)-feministen ook mogen beweren. Loonarbeid werd in het verleden herhaaldelijk aanzien als het middel bij uitstek om de vrouw te emanciperen. Men ging uit van de redenering dat buitenshuis werkende vrouwen zich financieel zelfstandig maakten en gedeeltelijk ontsnapten aan de verstikkende familiale sfeer. De vrouw zou eindelijk kunnen werken aan haar eigen identiteit. De laatste jaren is deze zienswijze door een nieuwe lichte feministen sterk gekontesteerd geworden. In de *Golden Sixties* toen het bedrijfsleven met een chronisch tekort aan arbeidskrachten kampte en het patronaat maar al te graag de fabriekspoorten opende voor vrouwen (en gastarbeiders), was de oude strategie nog enigszins begrijpbaar. Maar in onze tijd blijven de poorten toe en komen vrouwen massaal op de dop terecht. Gewoon omdat er te weinig werk is. En het ziet er niet naar uit dat hierin spoedig verandering zal komen. In deze kontekst beweren dat vrouwenemancipatie er via de loonarbeid zal komen, getuigt van een sterke anachronistische ingesteldheid en men kan zich afvragen of men daarmee de vrouwenbeweging niet (on)bewust op een dood spoor zet. Temeer omdat recent onderzoek aantoonde dat werken buitenshuis helemaal niet de effecten heeft die *traditionele* feministen ervan verhoopten. Vrouwen met een job blijven namelijk huishoudelijke arbeid verrichten en kloppen al vlug 70 à 80 uren per week. Als je daarenboven gaat kijken naar de specifieke positie van de vrouw in het loonarbeidssysteem zelf, dan is dat al even ontstellend: zij doet ondergeschikte, uitvoerende, slecht betaalde taken die zich vooral in de *zachte* sektor situeren. En dan zeggen we nog niets over de onmenselijkheid van de loonarbeid op zich, waarop in voorgaande tekst uitvoerig ingegaan werd.

De invoering van een leefbaar basisinkomen biedt meer perspectief. Ten eerste betekent het financiële onafhankelijkheid voor mannen en vrouwen. Ten tweede ontsnap je aan het dwangmatige van de loonarbeid en op termijn krijg je een algemeen maatschappelijke herwaardering van andere vormen van arbeid waaronder ook de huishoudelijke. Men kan hier het verwijt opperen dat het basisinkomen in feite neerkomt op een verkapt vorm van haardvergoeding. Ten dele is dat terecht. Alleen, wat is daar zo verkeerd aan? Moet je je schamen als je graag je kinderen opvoedt? Of als je

huishoudelijk werk verricht? Het probleem van de economische diskriminatie van de vrouw ligt niet zo zeer in het soort werk dat zij doet - loonarbeid of thuisarbeid - maar wel in de maatschappelijke waardering ervan. Basisinkomen gekoppeld aan arbeidsherverdeling wil juist hier aan sleutelen. Het maakt de loonarbeid minder *mannelijk* en het huishoudelijk werk minder *vrouwelijk*. Vrouwen kunnen dan vlotter een baan vinden en mannen zullen zich minder geremd voelen ten aanzien van huishoudelijke arbeid. Het spreekt van zelf dat het basisinkomen niet alle problemen zal oplossen, maar de invoering ervan betekent wel een structurele onderbouw waardoor veel meer mogelijk wordt dan nu het geval is.

Basisinkomen staat ook voor minder overheidsinmenging in de privé-sfeer, voor minder etatisme. We wezen reeds op het wegvallen van allerlei controles en de globale verhoging van de individuele autonomie. Verder mag je rekenen op een stuk minder bureaucratie. De administratie die met het systeem van basisinkomen gepaard gaat is in vergelijking met het huidige sociale zekerheidsstelsel veel kleiner, eenvoudiger, doorzichtiger. Dus beter controleerbaar door de burger en ook goedkoper. De staat wordt uiteraard bevestigd in haar rol van verdeler van de *rijkdom*, maar naast het feit dat dit rechtvaardiger gebeurt, wordt die verdelingsfunctie ook duidelijker.

DE VRIJETIJDSMAATSCHAPPIJ :

creativiteit en zelfontplooiing versus consumptieëthos.

Vrijdag 18.35. Een uur lang aangekeken tegen het gezicht van de man tegenover mij in het treincoupé. Eindelijk het eindstation. Hop de fiets op. Binnen tien minuten ben ik thuis. Het eten staat klaar zoals elke dag. Vandaag eten we mosselen. Daarna gezellig voor de T.V. "Hoger Lager" of misschien "Pak de poen, de show van één miljoen"? Weet ik veel... In ieder geval is het weekend. Morgen ga ik naar de stad. Winkelen. Slenteren langs de vitrines. Kijken, niet kopen. Hopen op de juiste lottogetallen. We zien wel. Zondag komt mijn schoonmoeder op bezoek. De kinderen hebben van haar nog een cadeau te goed. Misschien denkt ze ook aan mij... En dan is het terug maandag... Daar moet ik nu maar niet aan denken. Ik wil slapen! Morgenvroeg moet ik vroeg op, naar 't stad, inkopen doen.

Werken en eten, werken en eten. Het leven glijdt voorbij. Je bent de onvermoeibare toeschouwer van je eigen videoclip, zonder je 't zelf wil. En er is dat blijvende gevoel van diepe honger naar meer, alsmaar meer. Een nieuwe stereo kleuren T.V. met 90 kanalen en 30 preselekties, een Personal Computer met leuke videospelletjes, met een Renault Espace naar de Costa Brava... nog meer honger... vooral nog harder werken.

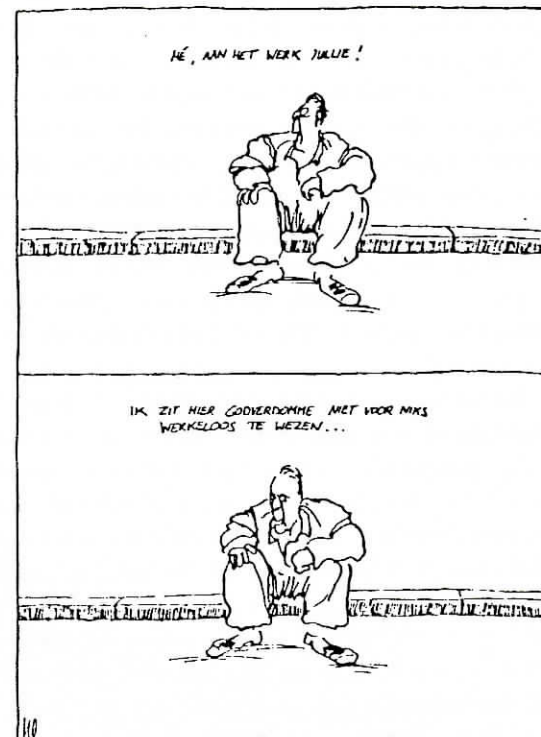
Arbeidsetiek en consumptieëthos, als tweelingsbroers hand in hand, badend in de poel van zelfzucht en prestatie. Westerse mechanismen die de mens disciplineren tot wat hij is : een slaafse producent en konsument die op de koop toe denkt dat de wereld rond hem draait.

In deze paragraaf gaat het over de vrijetijdsmaatschappij. Sommige critici zeggen dat zij via een doorgedreven amusementskommercie zal leiden tot nog meer *konsumerisme*. Misschien krijgen ze gelijk, want veel wijst in die richting. Toch moeten we niet bij de pakken blijven zitten. Er bestaan in de samenleving tendenzen en ideeën die er tegen ingaan. Met name het ekologisch gedachtengoed en de mentaliteitswijziging die onder haar druk steeds meer doorgang vindt tot bij de gewone mensen in de straat. Niet altijd werken of T.V. kijken, maar terug met elkaar

praten of samen iets organiseren. Verzet tegen een *welvaart* die het moet hebben van *glamour and glitter*, statussymbolen en opgefokte behoeften en herwaardering van menselijke relaties en creatief bezig zijn. Niet alles is in geld uit te drukken en niet alles is vertaalbaar in winst. En het is ook niet wenselijk.

In die optiek opent de invoering van een basisinkomen en een herverdeling van de arbeid de deur naar een vrijetijdssamenleving op mensenmaat, waar met volle teugen van het leven kan genoten worden. En zeker niet in de eerste plaats door konsumptie. Ook een verhoogde deelname aan het politiek-kulturele leven en aan informele economische projecten behoort tot de mogelijkheden.

"De verbeelding aan de macht kladden jongeren op de muur en horloges worden stuk geslagen om aan te tonen dat het time is money tijdperk is afgelopen." Dit is de taak van de progressieve aktievoerder. Opkomen voor een samenleving van creatieve, zelfbewuste mensen die hun leven in eigen handen nemen.

IKKE EN DE REST KAN STIKKE !

Met de invoering van een leefbaar basisinkomen en een herverdeling van de beschikbare arbeid zal niet alleen meer gelijkheid en vrijheid gerealiseerd worden. Ook de solidariteit onder de mensen, het gevoel dat we allen in hetzelfde schuitje zitten, zal versterken. Vooral dank zij het feit dat de maatschappelijke tegenstellingen duidelijker en doorzichtiger worden. De permanente strijd om de hoogte en de financiering van het basisinkomen zal de belangengroepen - machthebbers en machtlozen - steeds frontaal tegenover elkaar plaatsen en daarmee de mythe doorbreken dat alles wat goed is voor het bedrijfsleven - en haar administratieve, juridische, politieke hulpkaste - ook goed is voor alle mensen.

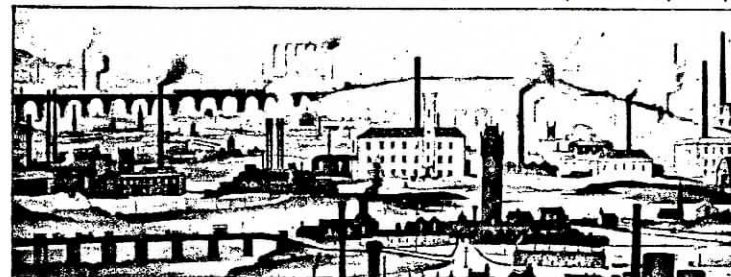
Het huidige liberalisme - dat werkelijk niet zo neo is, maar teruggrijpt naar de oorspronkelijke 19de eeuwse waarden - promoot een vechtschappij waar de "sterke" terug fier kan zijn dat hij wint en de "zwakke" de schuld krijgt van zijn "eigen" zwakte. Je mag terug trots wezen als je geld verdient aan de armoede van anderen. Een openlijke "ikke en de rest kan stikken" mentaliteit: prestatiekultus, statusverwerving, yuppietoe-standen,... doordrongen van een diepe hiërarchische ingesteldheid. Het effect van deze vrijheid zonder gelijkheid is een elitaire samenleving waar gewone mensen - die er willen maar gezien hun gebrek aan kansen niet kunnen bijhoren - zich op elkaar afreageren. Werkenden tegen werklozen, bedienden tegen arbeiders, mannen tegen vrouwen, ouderen tegen jongeren, Belgen tegen migranten, individuen tegen individuen.... wat leidt naar ongelooflijke uitwassen van korporatisme, seksisme, gerontokratie en racisme.

Het rechtse gedachtengoed heeft voorlopig de tijd mee. De derde industriële revolutie, haar rationalisaties en produktiviteitsstijgingen, hebben automatisch de ineenslorting van de vraag naar arbeid en een verarming van de bevolking tot gevolg. Dat is een structureel gegeven. In de huidige politiek-kulturele situatie resulteert dit haast even spontaan in een alomane "struggle for life" sfeer. Het neo-liberalisme weet hier aardig op in te spelen. Het tracht deze makabere tendens te stimuleren en tegelijkertijd van de publieke verwarring gebruik te maken om de patronale belangen te verwezelijken. Vandaag zien wij dat winstgevende delen van de publieke sektor door de privé

aan de staat ontfutseld worden en diezelfde staat zonder noemenswaardige kondities miljarden overheidssteun naar de privé transfereerd. In het liberale betoog heet dit: gezonde konkurentiële bedrijven betekenen op termijn meer tewerkstelling. Je kan daarin geloven, maar de realiteit van de laatste jaren wijst uit dat die "grootse" tewerkstelling achterwege blijft. Ondertussen kampt vaderschap staat met een onvoorstelbaar hoge schuldenlast en - jawel - het zijn dezelfde rechtse politici die gaan schreeuwen dat de staat boven zijn stand leeft en moet worden ontvet. Met andere woorden: besparingen. Niet op de overheidssteun aan de bedrijven, niet op repressieve overheidsorganen zoals rijkswacht en leger, niet op prestigieuze kultuurprojecten, maar wel op het inkomen van mensen die zo wie zo al de dupe zijn: de werklozen, de jongeren, de bejaarden, de gehandicapten. Het sociale zekerheidssysteem dat ooit in betere tijden werd opgebouwd en sindsdien een doorn in het liberale oog is, wordt beetje bij beetje afgebouwd.

En daar spelen nog andere beweegredenen dan het "ontvetten van de staat" in mee. De patroons willen de produktiekosten minimaliseren. Ondermeer door de arbeidskosten te drukken. Zij doen dit rechtstreeks door overheveling van arbeidsintensieve bedrijven naar de derde wereld en verder bij wijze van deregulering van de arbeid. Vanuit dezelfde optiek moet ook een reserveleger werkwillige, goedgeschoolde arbeidskrachten achter de hand gehouden worden. Konkreet betekent dit voor de werklozen scholing en disciplineren naar loonarbeid. Men mag zich zeker niet in de toestand van werkloosheid gaan nestelen. Als het aan de ondernemerswereld ligt dan moet het de werklozen zo moeilijk mogelijk gemaakt worden. Denk maar aan de dagelijkse stempelkontrole en vooral aan de te lage uitkeringen die bovendien aan een hele resem kondities verbonden zijn.

Een mooi voorbeeld is een PVV-voorstel (1986) voor de hervorming van de sociale zekerheid. De liberalen wijzen expliciet op de plicht

tot arbeid en om de uitkeringen zo laag mogelijk te houden, willen zij een voorafgaandelijk onderzoek van het gezinsinkomen. De vrijheid van het individu - ooit een liberaal principe - is blijkbaar ver zoek ! Opmerkelijk is de koppeling van de uitkering aan het minimumloon : om de wil tot arbeid te garanderen mogen de uitkeringen niet hoger zijn dan 70 en 50 % van het minimumloon, respectievelijk voor gezinshoofden en alleenstaanden. Het voorstel van de PVV-jongeren (1986) is van hetzelfde laken een broek. Zij zijn voor de totale afschaffing van het sociale zekerheidsstelsel en willen het vervangen door een systeem van "negatieve inkomenstaks". Bedoeld wordt dat je vanaf een bepaald inkomen belastingen betaalt en als je daar onder zit dan krijg je bij. Wanneer je het voorstel van naderbij bekijkt dan zie je al gauw dat een werkloze slechts mag rekenen op een uitkering die in de buurt van het biologisch minimum ligt.: genoeg om te overleven maar niet om te leven. Bijvoorbeeld een gezin met twee kinderen moet het rooien met 23.000 fr. Het systeem is er vooral op gericht om mensen aan te sporen tot (deeltijdse) arbeid, want -zo zeggen ze - in het huidige systeem is het vaak interessanter te doppen dan te gaan werken en dat moet absoluut tegengegaan worden. Met andere woorden, de dopper is een profiteur en heeft het nog veel te goed. Het is opmerkelijk dat de liberalen de sociale zekerheid reduceren tot een belastingsvraagstuk, temeer omdat zij tegelijkertijd voorstellen lanceren om de belastingen op de hogere inkomens te verminderen. Men noemt dat : "Rechts zonder complexen !" Een analoge manier van redeneren vind je terug in het recente boek van voormalig V.B.O.-voorzitter André Leyssen. Nadat hij gesteld heeft dat men van het bedrijfsleven geen sociale akties moet verwachten (lees : men kan de bedrijven niet verplichten werk te kreëren), haalt hij uit naar een groot deel van de werklozen. Zij zijn volgens hem werkonwillige profiteurs en men moet hen hun uitkering ontnemen. Een arbeidsreserve van een paar honderduizend is voor de patroons blijkbaar genoeg. De rest heeft in hun maatschappijvisie pech gehad.

Het hoeft geen betoog dat een leefbaar basisinkomen gekoppeld aan een herverdeling van de arbeid resoluut ingaat tegen de liberale alternatieven. Het basisinkomen wordt uitgekeerd aan elk individu en beklemtont daarmee de solidariteit tussen de mensen. Het is vrijheid in respekt voor de vrijheid van anderen. Liberalisme daarentegen is de vrijheid van de sterkste.

De arbeidersbeweging op een dood spoor....

Het politieke spektrum in België bestaat gelukkig niet alleen uit liberale strekkingen. Er bestaat ook nog zoiets als de kristelijke arbeidersbeweging en de sociaal-demokratie. Zij gaan traditioneel door voor verdedigers van de belangen van de gewone mensen. Logischerwijze zou je een "countering" van het neo-liberale offensief vanuit die hoek kunnen verwachten.

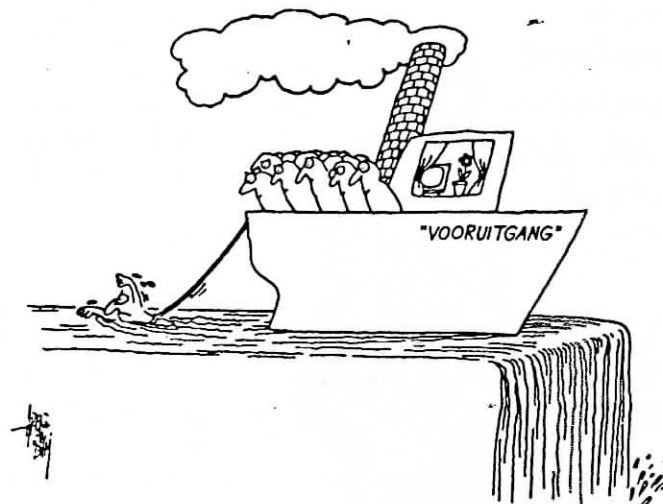
Je moet dan wel geduld kunnen hebben, want zoals de zaken er nu voorstaan is er bij hen van een grondige kritiek - laat staan van een tegenbeweging - zeer weinig te bespeuren. Het treft je keer op keer te zien hoe de politieke en syndikale woordvoerders van wat vroeger de arbeidersbeweging was er in slagen om de verzuchtingen van de

vermeende achterban in te passen in het eng, a-sociaal, economisch keurslijf dat van werkgeverszijde wordt opgelegd. Het laatste regeerakkoord (april 1988) dat onder leiding van ACW-man J.L. Dehaene tot stand kwam is daar wel het schoolvoorbeeld van : een regeringskoalitie ... zonder liberalen wil grosso modo eenzelfde sociaal-economisch programma uitvoeren als zouden zij erbij geweest zijn. Voor PVV-voorman Verhofstadt gaat het natuurlijk niet ver genoeg, maar zo kennen we hem al van voor hij aftredend minister van begroting was.

Over hoe zoiets mogelijk is kan men ellenlange discussies voeren : over machtsverwerving, politieke opportuniteit, haalbaarheid, realiteitszin, enz... Feit is dat de vervlechting tussen arbeid en kapitaal veel dieper zit dan men vanuit het partijpolitieke opbod zou kunnen vermoeden. Beiden hebben gemeen dat ze een absoluut geloof hechten aan het economisch groeimodel dat na de Tweede Wereldoorlog tot ontwikkeling kwam. De geschiedenis van het naoorlogse kapitalisme is voor beiden een heilsgeschiedenis naar ongebreidelde behoeftebevrediging, welvaart en vooruitgang. Dat die welvaart geen welzijn gebracht heeft, en gepaard ging met een onherroepelijke verontreiniging van de natuur, met een doorgedreven militarisering en etatisering van de samenleving en met een mensonwaardige uitbuiting van de derde wereld, wordt in dit "epos van overvloed" als een bijkomstig neveneffect naar het voetnotenapparaat verwezen.

De laatste jaren is de droom een beetje stuk gegaan. Toch zien we de "biefstuksocialisten" van weleer met evenveel gemak een "hamburger-socialisme" prediken. Met andere woorden, consumptie door (loon)arbeid blijft - ondanks de flexibilisering van de arbeid, de besparingen op de lage inkomens en de grote werkloosheid - het hoofdmotto van vakbonden en sociaal-demokratie. Daarmee schikken zij zich naar de patronale ideologie die zoals gezegd de kapitalistische arbeids- en consumptieëthiek als belangrijkste maatschappelijke waarden naar voor schuift. Zo zal SP'er Frank Vandenbroucke in "Nieuw Links" van 5 februari '88 verklaren dat het antwoord dat SP en AGALEV geven politiek en etisch fundamenteel verschillend is : "Ofwel geef je aan iedereen een inkomen en de rest is vrijheid. Ofwel bepaal je als samenleving welk soort bijdrage recht geeft op een volwaardig inkomen. Ik kies voor dit laatste." Het is opmerkelijk dat een man als Vandenbroucke - die toch voor progressief doorgaat - in tijden van hoge werkloosheid de "plicht" tot arbeid wil gaan propageren, terwijl het eerder de zaak is om de bedrijven op hun verantwoordelijkheid te wijzen !

Een ander voorbeeld van onderwerping aan de werkgeversbelangen is de anachronistische eis van "volledige tewerkstelling". Niet alleen omdat de loonarbeid hiermee benadrukt wordt, maar ook omdat men die "volledige tewerkstelling" ziet tot stand komen door economische groei. Eigenlijk is dat een gekke redenering want daarmee geeft de linkerzijde haar historische vijand - het patronaat - vrij spel. Het zijn tenslotte de patronen die bepalen hoe die groei er zal uitzien : zij investeren in kapitaalsintensieve sectoren en bouwen ondanks/dankzij de produktiviteitsstijgingen de faktor arbeid af. Op termijn zal hierdoor het sociale zekerheidsstelsel onafwendbaar in de knel raken, omdat door het teruglopen van het aantal loonarbeiders het verzekeringsprincipe wordt uitgehold. Traditioneel links heeft hier geen afdoend antwoord op. Zij eist arbeidsduurverkorting. Maar die is zo minimaal (38 à 35 urenweek) dat vooralleer die is afgedwongen de realiteit haar al achterhaald heeft. Met andere woorden, de arbeidstijdverkorting die links voorstaat kan amper de toevloed van nieuwe werklozen opvangen, laat staan dat het een alternatief betekent voor de honderdduizenden die reeds werkloos zijn. Bovendien kan "hun" beperkte arbeidstijdreduktie door de werkgevers gemakkelijk opgevangen worden door middel van interne bedrijfsrationalisaties en automatisaties zodat dit niet spontaan naar meer tewerkstelling moet leiden. In de huidige kontekst betekent dit wel loonverlies voor degenen die nog werken.

*Weldra komt
de regering van
den Arbeid, die
het land volledig
zal heropbeuren*

Stem daarom voor de socialisten!

Alleen al om die reden is het zinvol om te pleiten voor een herverdeling van de arbeid gekoppeld aan de invoering van een basisinkomen. Want dit staat voor arbeidsduurvermindering zonder loonverlies! Meer zelfs, mensen die op dit ogenblik door 38 uren per week te werken een netto-inkomen verdienen tot om en bij de 40.000 fr. per maand, zullen in het nieuwe systeem met een werkweek van 20 uren er financieel gevoelig op vooruit gaan. In die zin kan men stellen dat basisinkomen in samenhang met herverdeling van de arbeid staat voor een sterke nivellering van de netto-inkomens.

En er zijn nog andere pro-argumenten. Met de ineenstorting van de arbeidsmarkt zullen er steeds minder arbeiders zijn en is er dus ook steeds minder arbeidersbeweging. Hier ontstaat het gevaar dat de vakbonden korporatistische reflexen gaan vertonen wat op zijn beurt de dualisering van de samenleving gaat bevestigen en versnellen. Om eens een andere terminologie te gebruiken: "De (inkrimpende) arbeidersklasse wordt bevorderd tot hulpklasse" en dit ten koste van massa's werkloze jongeren, ouderen, vrouwen, migranten,... Voor een stuk is dat nu al het geval. Kijk naar de CAO's van de laatste jaren: de eis van arbeidsduurvermindering en meer tewerkstelling heeft sinds het interprofessioneel akkoord van 7 november 1986 de baan moeten ruimen voor die van loonsverhoging. Slechts in twee van de ruim zeventig sectoren werden CAO's afgesloten die een effectieve controle op tewerkstelling inhielden. In de andere sectoren werd de 0,5 % die in het akkoord voorzien was voor het scheppen van werk, hoofdzakelijk bestemd voor vorming en bijscholing wat eigenlijk tot de normale taken van een bedrijf behoort en zeker geen extra tewerkstelling betekent. Erg verwonderlijk is de houding van de syndikaten niet want bij de besluitvorming komen de werklozen nauwelijks aan hun trekken. Verwonderlijk is wel dat tegen deze achtergrond de vakbeweging het alleenrecht claimt om in naam van alle werklozen - of moeten we werkzoekenden zeggen - te spreken.

Het bestaan van een basisinkomen en een herverdeling van de arbeid heeft daarentegen tot gevolg dat de tegenstelling tussen loonarbeiders en werklozen verdwijnt. Zoals reeds eerder werd beschreven komen we allen terug in hetzelfde schuitje te zitten, wat perspectief biedt op meer solidariteit. En de vakbeweging zal dan terug haar taak van belangenverdediger van "alle" gewone mensen kunnen opnemen.

Ter progressievere zijde blaast men niet altijd op conservatieve toeters. In 1983 werd in het blad "Links" - de spreekbuis van een radikalere strekking in de S.P. - een onomwonden pleidooi gehouden voor de vervanging van de sociale zekerheid door een basisinkomen. Vorig jaar nam het blad - dat zich ondertussen tot "Nieuw Links" omgedoopt had - de draad terug op. Konkreet werd gepleit voor een onvoorwaardelijk, individueel basisinkomen van 18.000 fr. (het socio-vitaal minimum) en een radicale arbeids-tijdreduktie. Het moet gezegd dat het deugd doet om in de Vlaamse regionen toch nog mensen tegen te komen die de eerlijkheid kunnen opbrengen om tegen de stroom in te roeien. Toch geen onverdeeld Hoera-geroep. Naast het feit dat het socio-vitaal minimum vrij

Nieuw LINKS

minimaal is en daardoor weinig vitaal, moet mij van het hart dat Nieuw Links erg vaag is omtrent de universaliteit van haar basisinkomen. Toegegeven, zij heeft het over een inkomen voor "elke" burger, maar als je haar voorstel in detail gaat bekijken dan blijkt het basisinkomen zich te beperken tot de niet-loonarbeiders. Zo zal men het in de berekeningen enkel hebben over de 3,4 miljoen niet-actieven en worden de bestaande vervangingsinkomens - die trouwens hoger moeten liggen dan het basisinkomen - behouden. De vraag moet dan ook gesteld worden aan welke bevolkingsgroepen Nieuw Links denkt als zij over basisinkomen praat. Heeft zij het enkel over een leefbaar O.C.M.W.-bestaansminimum?! In dat geval wordt de kapitalistische arbeidsmoraal totaal niet in vraag gesteld en de dualisering van de samenleving enkel bevestigd. Een basisinkomen is pas echt maatschappijvernieuwend als het uitgekeerd wordt aan alle

burgers, zowel de actieven als de niet-actieven. Net zozeer als de arbeidsduur moet verminderen tot een niveau dat alle burgers in staat stelt om op vrijwillige basis aan het systeem van loonarbeid deel te nemen.

De grote promotors van het basisinkomen-idee zijn ongetwijfeld de Europese Groenen. In Vlaanderen worden zij politiek vertolkt door Agalev. Agalev pakt echter uit met een sterk afgezwakte vorm van basisinkomen. Men streeft op termijn naar een leefbaar niveau, maar in tussentijd moeten volwassen mensen onder de zeventig jaar het volgens haar rooien met 10.000 fr. per maand. Hier bovenop zouden er nog andere inkomsten zijn via een systeem van negatieve inkomstenstax. De actuele toeslag al naargelang de gezinssituatie. De grondidee is het benadrukken van individuele autonomie en daarom moet het basisinkomen onvoorwaardelijk aan alle individuele personen worden uitgekeerd. Mij blijft het echter een raadsel hoe je financiële zelfstandigheid met zo'n laag inkomen kan garanderen. Agalev lost dit op door het beperkte basisinkomen aan te vullen met een loon uit arbeid. Dit door middel van de invoering van de vierdagenweek, wat neerkomt op een arbeidsduurvermindering tot 32 uren per week en wat moet leiden naar een situatie van volledige tewerkstelling. Het spreekt van zelf dat daarmee van een vrije keuze om aan het loonarbeidsproces deel te nemen nog maar weinig sprake is en in die zin wordt ook door Agalev geen echt weerwerk geleverd tegen de kapitalistische arbeidsmoraal... iets wat toch heel sterk leeft in brede ekologische kringen. Het Agalev-voorstel is zoals gezegd een tussenstap naar een echt basisinkomen. De vraag is alleen of we op die manier ooit het eindstation zullen bereiken.

Groen-Alternatieve Alliantie
Regenboogfractie
Europees Parlement

25/5/87

Kongres Agalev

'Overheid moet zorgen voor algemeen basisinkomen'

HOUTHALEN (Belga).- Iederen zou onvoorwaardelijk recht moeten hebben op een basisinkomen, dat hoger moet liggen dan het nu door de OCMW's uitgekeerde bestaansminimum en voor 100 pct gefinancierd wordt door de nationale overheid. De beslissing over de toekenning ervan zou door een depolitiseerde OCMW-raad worden genomen. Dat waren de belangrijkste besluiten van een tweedaags Agalevkongres in Houthalen over een 'groen welzijnsbeleid'. In het groen welzijnsbeleid wordt de bestaanszekerheid voor iedereen gegarandeerd door een onvoorwaardelijk recht op een basisinkomen "los van het criterium werkbereidheid". Een eerste stap in die richting is voor de groenen het optrekken van het bestaansminimum tot het niveau van een socio-vitaal minimum. Het in de OCMW-wet omschreven recht van iedere burger op maatschappelijke dienstverlening, mag niet omgebogen worden in de richting van het herstel

van de onderstands- en liefdadige sfeer. De kongresgangers stelden voor om het "kompleet ondoorzichtig geworden" stelsel van de sociale zekerheid te vereenvoudigen door de invoering van een sociaal basisdossier, met de nodige waarborgen voor de privacy, waarin het recht en/of de uitkering van de verschillende sociale vergoedingen gebundeld worden. De groenen pleiten ook voor welzijns-wijkcentra van waaruit het hele de-centraal georganiseerde welzijnsaanbod moet starten. Het wijkcentrum is als eerste lijnsvoorziening de spil van de ambulante dienstverlening (in openbare of privé-handen). Een punt van discussie was het al dan niet rechtstreeks verkiezen van de OCMW-leden. De huidige, trapsgewijze verkiezing van de OCMW-leden blijkt namelijk geen enkele waarborg te bieden voor de kwaliteit van de raadsleden (dikwijls 'gebuisde politici'), maar een grote meerderheid van de kongresgangers wees de rechtstreekse verkiezing van

de raadsleden eveneens van de hand.

De OCMW's zouden volgens de groenen enkele bijkomende taken krijgen zoals de coördinatie van voorzieningen en democratisering van het welzijnsbeleid.

De aard van de welzijnsvoorzieningen (bijvoorbeeld de keuze voor thuiszorg in plaats van een instelling) is volgens het kongres belangrijker dan de vraag wie bepaalde voorzieningen inricht. Zij erkennen de positieve inbreng van het privé-initiatief in de welzijnssector. Een heroriëntering van de welzijnsvoorzieningen zou op termijn het perspectief moeten openen op "nieuwe zinvolle werkgelegenheid", vinden de groenen. Wat de ziekteverzekering betreft tenslotte, streeft Agalev naar één nationaal verzekeringsstelsel voor ziekte en invaliditeit in plaats van het huidige stelsel "met zijn financieel ondoorzichtige landsbonden, regionale verbanden en federaties en plaatselijke ziekenfondsen".

WIE ZAL DAT BETALEN ?

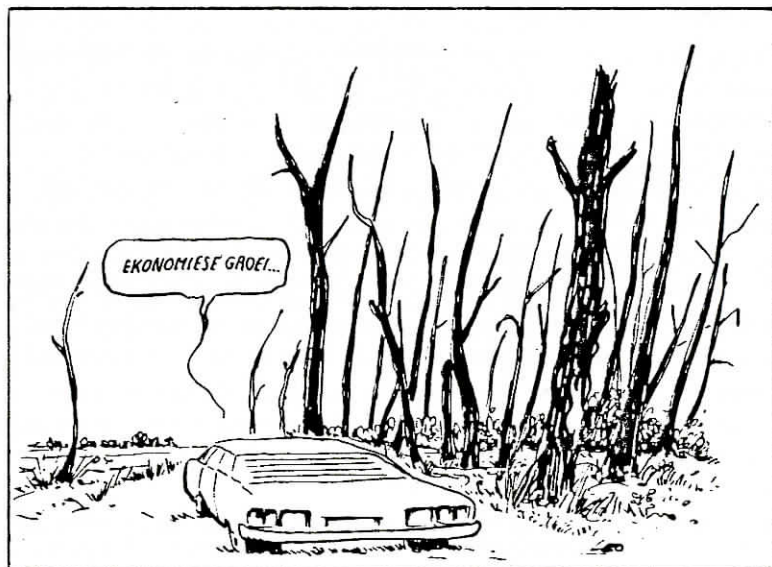
Er zijn mensen die deze brochure onmiddellijk zullen doorbladeren om halt te houden bij dit paragraafje. Wel, ze kunnen gerust zijn. Het is wat magertjes uitgevallen en dat zal door hen waarschijnlijk aangegrepen worden om de basisinkomendiskussie weg te moffelen onder de slogans "onrealistisch" en "utopisch".

Toch nog even dit. In Nederland werden door de FNV-voedingsbond en de economische fakulteit van Groningen berekeningen gemaakt over hoe een basisinkomen van méér dan 20.000 fr. per maand kan gefinancierd worden. Dat bleek niet eens zo moeilijk te zijn. Voor de Belgische situatie werd door het Collectif Charles Fourier enig rekenwerk verricht. Voor een basisinkomen dat in 1982 11.525 fr. per maand zou bedragen (in 1986 15.213 fr.) komen zij op een te financieren bedrag van 1.485 miljard, wat een verhoging is van 28 % t.o.v. het huidige sociale zekerheidssysteem en neerkomt op een belastingsgraad van 56 %. Konkreet betekent dit voor het jaar 1982 dat alle mensen met een individueel inkomen van minder dan 532.000 fr. of een gezinsinkomen van minder dan 1 miljoen fr. door de invoering van een basisinkomen voordeel doen. Aan de andere kant wil dat zeggen dat mensen met hogere inkomens de rekening zullen betalen. Aldus P.M. Boulanger van het Collectif, want hij wil het basisinkomen betalen met een verhoging en individualisering van de inkomensbelasting. (1)

Het voorstel dat in deze brochure wordt gedaan spreekt van een minimumbedrag van 20.000 fr. per maand. Dat is 1.701,6 miljard per jaar als je alle volwassen inwoners van het koninkrijk in rekening brengt. In 1983 waren er voor 1.003,3 miljard fr. aan sociale transferten. Reken daarbij op 42,6 miljard fr. besparingen die de invoering van een basisinkomen met zich meebrengt, dan nog zit je met een gat van 657,7 miljard fr. En dan praten we niet over uitkeringen voor minderjarigen en een aantal extra toeslagen. Dit kan een onoverkomelijk probleem lijken, temeer omdat je de belastingen niet kan blijven verhogen omdat dan de werkbereidheid wel eens zo sterk zou kunnen teruglopen dat het hele systeem in duigen valt. Hier tegenover staat echter dat we al heel ver komen als het bestaande systeem tot in de puntjes wordt toegepast. VUB-professor Max Frank schatte de fiskale fraude in 1984 op 733 miljard.

Paul Marie BOULANGER, Allocation Universelle, niveaux de vie et offre de travail, Kongres Franstalige Economen, 15 januari 1987.

De vraag is trouwens of een basisinkomen moet worden gefinancierd door belastingen op salarissen en wedden en/of sociale bijdragen. Want dit betekent dat het uiteindelijk de arbeidsintensieve bedrijven zijn die het gelag betalen. Moet er niet eerder gezocht worden naar taksatie-metodes die rechtstreeks uit de bron gaan putten : met name ook bij kapitaalsintensieve bedrijven ?! En moet men ook geen vragen stellen bij bepaalde posten in de staatsuitgaven ? Ik denk dan aan de uitgaven voor defensie, de onvoorwaardelijke overheidssteun aan bedrijven, de woekerintresten op de staatsschuld, enz... Hoe je het ook draait of keert, ten lange laatste beland je toch steeds bij de essentiële vraag : "Wat is prioritair in onze samenleving ?" En het antwoord op die vraag heeft weinig met utopie te maken maar is des te meer een politieke keuze.

BASISINKOMEN ALS CENTRALE EIS IN EEN BUITENPARLEMENTAIRE STRATEGIE.

Praten over basisinkomen kan niet los gezien worden van een (strategische) discussie over maatschappijverandering. Wat wil je bereiken en hoe wil je dat bereiken ? Welke zijn op dit ogenblik de progressieve krachten en waarom zijn zij in het defensief ? Hoe kan men het tij keren en welke functie kan de eis van basisinkomen in zo een offensieve beweging hebben ? M.a.w., het inhoudelijk invullen van het alternatief "basisinkomen" staat in rechtstreeks verband met dat wat je ermee wil tot stand brengen.

In onze samenleving bestaan mechanismen die een bufferend effect hebben op maatschappijveranderende initiatieven die aan de basis ontstaan, en zoende uiteraard maatschappijbevestigend werken. Eén daarvan is het feit dat potentiële maatschappelijke problemen door o.a. academici en wetenschappers geanalyseerd, gewikt en gewogen worden om later door politici, ambtenarij, technokratie, sociaal werkers, pers, enz... bij voorbaat te worden gerecupereerd. Dat heet : de harde kantjes van de problemen bijtijds wegwerken. Zo gebeurt het dat onhoudbare situaties waar rond een eventuele protestbeweging zou kunnen ontstaan, weggekanaliseerd worden voor alle eer een beweging zich heeft kunnen ontwikkelen, voor alle eer toekomstige voortrekkers het hete hangijzer überhaupt hebben kunnen ontdekken.

Zoiets is op dit ogenblik gaande met betrekking tot het mank lopen van het sociale zekerheidssysteem, en meer bepaald ten aanzien van mogelijke alternatieven zoals het basisinkomen. Ik kan mij niet van de indruk ontdoen dat men in de discussie - waarbij vele aspecten terecht worden aangeraakt - al of niet bewust bezig is het "hemels manna" van haar aantrekkelijkheid te ontdoen. In Vlaanderen is men op dit ogenblik aardig op weg om mogelijke scenario's waarin een basisinkomen de hoofdrol speelt, te vervlakken tot een vrij rigied dossier dat in het beste geval nog eens terecht komt in een programmaonderdeel van een of andere (progressieve) partij. Dat kan op zich lovenswaardig zijn en de betrachting ervan een boeiende bezigheid om de dag te vullen, maar m.b.t. maatschappijverandering brengt dat slechts weinig aarde aan de dijk.

Enkele decennia geleden was zoiets als het basisinkomen één van de hoofdeisen van de ontvoogdingsbeweging van de zwarte bevolking in de Verenigde Staten en in de jaren zeventig werd het één van de belangrijkste strijdpunten van de Britse autonome werklozenbeweging. Ik heb mij vooral laten inspireren door de discussies die in de Nederlandse baanlozenorganisaties van de tachtiger jaren worden gevoerd. In die zin dat ik niet erg geloof in een populistische sociaal-demokratische strategie om tot een "betere" samenleving te komen. Die strategie is zoals je dagelijks mag constateren fundamenteel defensief en op overleg gericht. Door de sociaal-democratie worden trouwens bepaalde (ekologisch) zeer belangrijke zaken nooit in vraag gesteld omdat die vraagstelling haaks op haar denken staat. Ik ben ervan overtuigd dat als er iets wil veranderen, dit in de eerste plaats zal afhangen van het ontstaan van een buitenparlementaire beweging die zich ten eerste naar de massa richt, ten tweede offensief is kwa doelstellingen en aktiemiddelen en ten derde anti-autoritair en basisgericht is kwa organisatievorm. Let wel, ik zeg niet dat die beweging er zal komen. Maar als men de neo-liberale pletwals wil tegenhouden, dan zal het essentieel afhangen van het ontstaan en de slagkracht van zo een beweging. Denk ook niet dat ik de bestaansredenen van progressieve politieke partijen in vraag wil stellen. Ik ga er enkel van uit dat hun invloed zal afhangen van de mate waarin zij een buitenparlementaire oppositie- en veranderingsbeweging zullen vertolken. Om die stelling te staven zijn er genoeg voorbeelden uit de geschiedenis te geven. Ondermeer het ontstaan van een arbeidersbeweging vanaf het laatste kwart van de negentiende eeuw, onder wiens druk (en pas in tweede instantie door de BWP) een maatschappijkader werd afgedwongen dat in vele opzichten een ongelooflijke stap vooruit was. Het is evenwel pijnlijk te moeten vaststellen dat tijdens het interbellum en zeker na de tweede wereldoorlog, toen de partij de beweging in stijgende mate ging bepalen, dit kader ten dele verkeerd is ingevuld. Een bijkomend probleem is dat de vakbeweging - zowel de socialistische als de kristelijke - zich in de naoorlogse periode heeft omgevormd tot een log apparaat dat enkel denkt in termen van overleg, en dit binnen marges die steeds meer door regering en patronaat worden bepaald. In de jaren tachtig is dit overleg trouwens eenzijdig door de andere zijde verbroken. De vakbonden weten daar blijkbaar geen antwoord op omdat zij niet meer kunnen terugvallen op een strijd bare traditie en vooral ook omdat zij er verstarde konservatieve ideeën en organisatiestructuren op na houden. Aangaande het thema van de werkloosheid lijken de bonden een verlengstuk van de overheid.

Zij zijn in de eerste plaats uitbetalingsinstellingen en organismen die zich in het beste geval met individuele dienstverlening bezig houden. Door de gewone werklozen worden zij daarom als een deel van het vervreemdend staatsapparaat ervaren. Kollektieve belangenbehartiging van werklozen is er in elk geval nog nauwelijks bij. Wel integendeel. Gedenk de likwidatie van de fameuze Jongerenmarsen voor Werk waarin de vakbonden een bepalende rol vervulden. Gedenk ook de nationale CAO waarin eisen ten voordele van de werkloze leden ontbreken. Zij moesten de baan ruimen voor loonarbeidgerichte "verworvenheden". Dit laat niet geheel ten onrechte bij de nieuwe "have nots" de wrange smaak van korporatisme na.

Vanuit progressieve hoek moeten vandaag meer dan ooit alternatieven geformuleerd worden die perspektief bieden op het ontstaan van een brede kombattieve buitenparlementaire basisbeweging. Alternatieven die de vakbeweging weten te overtuigen van het feit dat een andere strategie, een andere organisatiestructuur en een ander eisenplatform absoluut noodzakelijk zijn.

Vormingspakket Sociale (on)Zekerheid & Basisinkomen

Vindt u dat ieder individu recht heeft op een leefbaar inkomen ?
Vindt u dat ieder individu recht heeft op een eigen inkomen ?
Vindt u dat ieder individu recht heeft op toegang tot alle vormen van arbeid ?

Dan zou u eens over een basisinkomen moeten gaan denken.

Een discussie over het basisinkomen kan ook in uw plaatselijke groep gevoerd worden en dit aan de hand van 2 videobanden over het thema SOCIALE (ON)ZEKERHEID en BASISINKOMEN, gemaakt door de Commissie Oriënteringsdagen (Utrecht) en de Stichting Weerwerk (Nijmegen). De 2 banden behandelen zeer herkenbare en begrijpbare aspecten van een basisinkomen; ook voor iemand die nog nooit van een basisinkomen gehoord heeft weet na het bekijken van de video's wat de essentie van een basisinkomen is.

Video 1: Een basisinkomen, als dat zou kunnen. (duur 25 min)

Video 2: Een basisinkomen dat kan.... als... (duur 30 min)

De eerste band gaat in op de vraag of het basisinkomen een alternatief kan zijn voor het huidige stelsel van de sociale zekerheid. De video vertrekt vanuit je eigen konkrete situatie.

Bijvoorbeeld: Je stempelt al jaren en merkt dat het steeds moeilijker wordt om rond te komen. Wat zijn dan je huidige mogelijkheden in de situatie waarin je nu zit? En hoe zou dat beeld er uit zien als er een basisinkomen zou zijn? Deze vraag wordt aan verschillende mensen gesteld op de eerste videoband.

De tweede band behandelt 3 centrale thema's die een belangrijke rol spelen in de discussie over het basisinkomen, nl. arbeidsetos, macht en de positie van de vrouw.

Basisinkomen wordt konkreet als je gaat leven alsof er al een basisinkomen is. Kees en Helcen doen dat en vertellen hierover in de tweede videoband.

Levenslang werken ...

Hierbij is een handig werkschrift gemaakt dat afgestemd is op het gebruik van de 2 videobanden.

Deze banden (systeem VHS) met werkschrift kunnen (voor België) geleend/gehuurd worden bij het IOC. De huur voor instellingen bedraagt 600 fr. en is gratis voor groepen zonder geld. Mensen/groepen die graag aan de slag willen of een vormingscyclus of -avond willen rond dit thema kunnen steeds terecht bij ons op het IOC.

Verder beschikken wij over een videouitzending van Het Vrije Woord : *Recht op luiheid* (duur 30 minuten). Een aantal Vlaamse wetenschappers gaan hier in op het verdrukkende karakter van de kapitalistische arbeidsmoraal en tonen aan hoe die in de opkomende vrijetijdssamenleving onder druk komt te staan. Deze video is onder dezelfde voorwaarden als de vorige te verkrijgen.

Indien gewenst komen medewerkers van het IOC samen met het video-aanbod ter plaatse lezingen geven. Voor meer informatie neem je best contact op.

Internationaal Ontmoetingscentrum
voor Basisgroepen.

Lazarijstraat 6 3500 Hasselt
011/25.55.78

Wie zich aangesproken voelt door deze brochure en op de hoogte wil gehouden worden van onze activiteiten, raden we aan zich te abonneren op het trimestriële IOC-INFO. Daarin vind je een aankondiging van onze publikaties, congressen, lezingen en lopende activiteiten, evenals verslagen van evenementen waaraan wij hebben meegewerkt. IOC-INFO wil echter meer zijn dan de nieuwsbrief van een organisatie : vandaar dat twee derde van de beschikbare ruimte gevuld wordt met interviews en analyses van bekende theoretici over mogelijke maatschappelijke evolutielijnen naar de toekomst toe. In de lijn van de IOC-traditie stellen wij ons daarbij niet als neutrale toeschouwers op. *Het tijdschrift werd geboren uit woede, zo wordt gezegd in het editoriaal van het eerste nummer, woede over de brutale wijze waarop de rijken en machtigen in dit land de crisis als dekmantel gebruiken om zich vet te mesten ten koste van diegenen die omwille van uiteenlopende redenen in de marge van het produktiesysteem terecht gekomen zijn.*

Een gewoon abonnement kost 150 fr.

Mensen met een royaal inkomen

mogen 500 fr.

sorten. En dit

op rekeningnummer

001-0287865-45 van

IOC, Lazarijstraat

6 3500 Hasselt met

de vermelding van

IOC-INFO.

